
*La malaltia de la sanitat catalana: finançament i governança*¹

Guillem López-Casasnovas i Marc Casanova

Barcelona: Profit, 2020. 125 p.

ISBN 978-84-17942-40-3

LLUÍS BOHIGAS

Col·legi d'Economistes de Catalunya

lluis.bohigas@economistes.com

El llibre *La malaltia de la sanitat catalana: finançament i governança*, de Guillem López-Casasnovas i Marc Casanova, publicat per Editorial Profit, va ser presentat el 30 de gener de 2020 a la Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona, en un acte organitzat pel Cercle de Salut. El Cercle de Salut és una associació que proposa la millora del model sanitari català, i amb aquest objectiu va encarregar un informe al Centre de Recerca en Economia de la Salut, de la Universitat Pompeu Fabra, sobre la sanitat catalana, que ha constituït el contingut del llibre.

L'obra consta de 125 pàgines, el gruix de les quals, unes 70, és el contingut de l'informe, mentre que les referències ocupen 4 pàgines i les 36 restants són annexos.

El contingut de l'informe es presenta en tres capítols: en el primer, es compara Catalunya amb altres països; en el segon, es compara Catalunya amb les altres comunitats autònomes de l'Estat espanyol, i, finalment, en el tercer capítol, s'estudia la sanitat privada. A més dels tres capítols hi ha una introducció, unes conclusions i un resum. La introducció fixa els objectius de l'estudi i la metodologia emprada.

En el capítol internacional, els autors comparen Catalunya «amb diferents grups de països desenvolupats, posant el focus en la despesa sanitària, tant pública com privada, per tal de veure en quina situació ens trobem en relació amb els països de l'entorn». La comparació internacional de la despesa sanitària entre països té una llarga tradició en els estudis d'economia de la salut i, en aquesta línia, un dels autors ha participat en aquesta història d'estudis. Des de les primeres comparacions fetes a finals del segle passat fins avui dia, han millorat tant la qualitat

1. Ressenya publicada prèviament a la *Revista Econòmica de Catalunya* del Col·legi d'Economistes de Catalunya, número 81 (març de 2020).

de les dades com la sofisticació de la metodologia. Així, els autors utilitzen les darreres dades publicades i fan servir la tecnologia més moderna (les regressions calculades pels autors es poden trobar a l'annex A).

Des del moment que es van fer els primers estudis sobre aquesta matèria, es va establir la relació forta que hi ha entre el PIB del país i la despesa sanitària, i no tan sols en valors absoluts sinó també en percentatge del PIB. És a dir, un país més ric gasta més proporcionalment en sanitat que un país pobre.

Més recentment s'han estudiat els efectes de la variable de l'envelliment, que també incrementa la despesa sanitària. Una altra variable que també explica les diferències entre països és el tipus de finançament de la sanitat, bé per via de la seguretat social (Bismark) o bé a través d'impostos (Beveridge). Els autors fan servir les tres variables —PIB, envelliment i sistema sanitari— per estimar quina hauria d'ésser la despesa sanitària a Catalunya, i el resultat és que la sanitat catalana està finançada públicament molt per sota del que li tocaria.

En aquest capítol s'inclouen també unes dades comparatives de Catalunya amb les regions europees conegudes com NUT2. No hi ha gaires dades publicades; especialment, no hi ha dades de despesa sanitària.

En el capítol espanyol, els autors proposen: «Ens centrarem a analitzar la situació de la sanitat pública en el context espanyol, des d'una perspectiva autonòmica». En aquest capítol es reproduïxen les anàlisis estadístiques del capítol anterior amb les dades de les disset comunitats autònomes. Els resultats no són significatius, la renda regional no explica les diferències entre la despesa de les comunitats, i tampoc l'envelliment (les regressions són a l'annex C).

Això és lògic perquè l'objectiu del sistema de finançament de les comunitats autònomes és que hi hagi igualtat entre elles, amb uns mínims ajustaments per insularitat. Però aquest objectiu de la política autonòmica tampoc s'assoleix ni de lluny. Les diferències en despesa per capita de les comunitats són espectaculars. D'una banda, hi ha les dues autonomies amb «cupó», el País Basc i Navarra, que tenen un sistema de finançament no solidari i, per tant, gaudeixen d'uns recursos superiors a les altres. D'altra banda, i dins el sistema de finançament general, les diferències entre les altres quinze comunitats són abismals. Els autors analitzen l'evolució d'aquestes dades en el període 2003-2016 per estudiar l'impacte de les retallades en el finançament sanitari. Les conclusions són que les retallades van augmentar les desigualtats entre comunitats autònomes.

En el capítol dedicat a la sanitat privada a Catalunya, els autors proposen: «Ens centrarem a descriure la despesa sanitària privada a Catalunya i a observar la seva evolució els darrers anys, en particular a l'època de la crisi econòmica, quan es va produir una reducció important de la despesa pública». Els autors descriuen com les retallades van crear insatisfacció amb la sanitat pública i que alhora es va produir un creixement de la despesa privada, tant a Catalunya com a Espanya, tot i que el creixement va ser més pronunciat a Catalunya. Els autors no determinen

causalitat entre els dos fenòmens. L'anàlisi de les assegurances privades mostra un lleuger creixement en el nombre de persones assegurades i un creixement més important en les primes pagades.

En l'apartat de conclusions, els autors qualifiquen la situació de la sanitat pública a Espanya d'aquesta manera: «El cas de les comunitats autònomes és un clar exemple de vulneració del principi de responsabilitat fiscal, ja que la despesa està molt més descentralitzada que la capacitat d'obtenir recursos propis via impostos». Les conclusions són determinants: «Una millora del finançament públic de la sanitat catalana no serà possible dins un Estat espanyol que transfereix recursos a la nostra sanitat des de paràmetres fortament restrictius i aliens a la capacitat fiscal de la nostra economia». «Sense una reforma del sistema de finançament autonòmic [...] no cal perdre un minut més en la comprensió de la frustració que provoca, el que és desitjable, el que podria ser i el que és en realitat». «La situació catalana resta d'entrada prou definida, ja en aquests extrems, per una societat “de peatge” que substitueix històricament la insuficiència de la sanitat pública amb complements i suplementos privats».

L'informe és un compendi d'estudi acadèmic i té una finalitat de política sanitària. Els autors aconseguen fer un estudi sòlid amb l'objectiu de fonamentar una causa de política sanitària: l'infrafinançament de la sanitat pública catalana.